

การศึกษากระบวนการสร้างความเป็นพลเมืองในการจัดการภัยพิบัติ: กรณีศึกษา
ตำบลสุขภาวะ ตำบลวังใหม่ อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี
The study of established to be Citizen process in Disaster
Management: case study Healthy Thombon; Wangmai Sub-district,
Nayaarm district, Chantaburee Province

หทัยชนก บัวเจริญ

คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม

hbujalearn@gmail.com

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์เพื่อถอดบทเรียนกระบวนการสร้างความเป็นพลเมืองของแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการภัยพิบัติของตำบลสุขภาวะ เพื่อวิเคราะห์ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการสร้างความเป็นพลเมืองในการจัดการภัยพิบัติ ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือแกนนำแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการภัยพิบัติของตำบลสุขภาวะ ผู้ให้ข้อมูลรองคือผู้นำภาคท้องถิ่น ผู้นำภาคท้องที่ (กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน) อาสาสมัคร กู้ชีพกู้ภัย แกนนำภาคประชาชน จำนวน ๔๐ คน โดยเก็บรวบรวมข้อมูลผู้ที่เกี่ยวข้องกับศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัย องค์การบริหารส่วนตำบลวังใหม่ อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แนวคำถามในการสัมภาษณ์ สทนากลุ่ม การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม มีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา วิเคราะห์เรื่องราว และวิเคราะห์แบบเปรียบเทียบกับเมตริกซ์

ผลการวิจัย สะท้อนว่า 1) กระบวนการสร้างความเป็นพลเมืองการจัดการภัยพิบัติของตำบลสุขภาวะ ประกอบด้วย การมีผู้นำแห่งการจัดการ ประชาชนมีจิตอาสา มีกระบวนการมีส่วนร่วม สร้างการเรียนรู้ จากการถอดบทเรียนและอบรมเพื่อพัฒนาความเชี่ยวชาญในการจัดการภัยพิบัติ 2) ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการสร้างความเป็นพลเมืองในการจัดการภัยพิบัติ ประกอบด้วย ด้านการลงทุนด้านสุขภาพ มีการจัดระบบสื่อสารเพื่อการจัดการสั่งการ ด้านการออกกำลังกาย มีการเตรียมความพร้อมก่อนการปฏิบัติการช่วยเหลือคนอื่นอาสาสมัครป้องกันภัยตำบลวังใหม่จะมีการออกกำลังกายร่วมกัน ด้านการจัดการภัยพิบัติและลดอุบัติเหตุอาสาสมัครป้องกันภัยตำบลวังใหม่มีการปฏิบัติหน้าที่อย่างสม่ำเสมอในลักษณะของการเฝ้าระวัง ป้องกัน ช่วยเหลือ และฟื้นฟูยามเมื่อเกิดเหตุการณ์ภัยพิบัติจากกระแสน้ำไหลหลากและน้ำท่วม ด้านการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชน อาสาสมัครป้องกันภัยตำบลวังใหม่เป็นวิทยากรในการให้ความรู้แก่เด็กๆ ในโรงเรียนและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเรื่องของภัยพิบัติต่างๆที่เกิดขึ้น ด้านการดูแลสุขภาพเมื่อมีอาสาสมัครป้องกันภัยตำบลวังใหม่ในการดูแลสุขภาพของประชาชนในตำบลวังใหม่ ทำให้ประชาชนในตำบลได้รับการดูแลทั้งยามเกิดภัยพิบัติและปัญหาด้านสุขภาพอื่นๆ

คำสำคัญ : ความเป็นพลเมือง การจัดการภัยพิบัติ ตำบลสุขภาวะ

Abstract

This study was a qualitative research.

Purpose of the study: The objectives were address the process of established citizen among disaster management of Healthy Thombon and analyzed the outcome of established citizen among disaster management.

Methodology: All of 40 the key informants were administer Local Government, leader of disaster in Healthy Thombon, villagers leader, sub district head man, population leaders and volunteer villages. The data were collected via in-depth interview, focus group, observational participation and non-observational participation. Data were analyzed using content analysis and compared matrix.

Results: 1. The process established to be citizen for disaster management in Healthy Thombons were included a good administrators local government to management, populations have volunteer in mind, used community participation, sharing and learning together, training in advance disaster management, attended workshop practice. 2. The outcomes of established to be citizen for disaster management in Healthy Thombons were emerged the investment of health care from local government, settle media system for command, created exercise activities between people and volunteer, prepared training course disaster management, volunteers were often actions on precaution, prevention, help keeper during disaster situations and rehabilitation after disaster especially flood situation. The child and youth of learning disaster management were class from volunteer. Health care systems by volunteer were provided for people in community.

Keywords: Citizen, Disaster management, Healthy Thombon

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหา

เป็นที่ยอมรับกันดีว่า สังคมไทยในอดีตเป็นสิ่งมีชีวิตที่มีความเป็นอยู่ที่เรียบง่าย รักความสงบ อยู่ร่วมกันอย่างสมานฉันท์ และรู้จักช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน มีประเพณีและวัฒนธรรมที่ดีงาม แต่ในปัจจุบันสิ่งเหล่านี้ได้ลดน้อยลงไป คนไทยให้ความสำคัญกับวัตถุและความทันสมัยทางด้านเทคโนโลยีเพิ่มมากขึ้น ความเสื่อมทางด้านศีลธรรมจึงเกิดขึ้นแพร่หลายทั่วไป ส่งผลกระทบต่อสังคมไทยเป็นอย่างยิ่งก่อให้เกิดปัญหาต่างๆ ตามมามากมาย และนับวันปัญหาดังกล่าวยิ่งทวีความรุนแรงมากขึ้น ความเป็นพลเมืองย่อมลดน้อยลงเช่นกัน

เครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่¹ ภายใต้แผนสุขภาพชุมชน สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ ได้ให้ความสำคัญกับความเป็นพลเมือง เพราะเชื่อว่า การสร้างความเป็นพลเมืองคือจุดเปลี่ยนของการพัฒนาคน และพัฒนาการทำงานชุมชน โดยเฉพาะบทเรียนจากการทำงานของ “ตำบลสุขภาพ” เป็นกลไกหนึ่งในการสร้างรวมตัวของพื้นที่ในระดับตำบลและระดับจังหวัดที่มีเป้าหมายเพื่อร่วมสร้างพื้นที่ของตนเองให้เป็นตำบลน่าอยู่และจังหวัดน่าอยู่ ร่วมกันขับเคลื่อนและรณรงค์ให้มีการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและคืนอำนาจให้ชุมชน ค้นหาแนวทางในการลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพ จนเกิดการเรียนรู้ร่วมกันจนสามารถผลักดันให้เกิดนโยบายสาธารณะระดับตำบล เครือข่าย และจังหวัด รวมถึงการมีบทบาทหน้าที่ในการขับเคลื่อนและรณรงค์ให้เกิดขึ้นได้ในที่สุด

ทั้งนี้เมื่อทบทวนการทำงานที่ผ่านมาพร้อมกับเครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่พบว่า ในพื้นที่เสี่ยงภัยยังคงไม่สามารถแก้ไขปัญหาเรื่องการจัดการภัยพิบัติได้ เนื่องจากแหล่งเรียนรู้² ด้าน “การจัดการภัยพิบัติ” ส่วนใหญ่เป็นการปฏิบัติงานตามนโยบาย แต่เครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่ ส่วนใหญ่ดำเนินการกิจด้วยตนเอง สามารถจัดการตนเองเมื่อเกิดภัยพิบัติ และพยายามสร้างเครือข่ายขอความช่วยเหลือจากภาคเครือข่ายทุกภาคส่วนทั้งหน่วยงานภาครัฐ ท้องที่

¹ เครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่ หมายถึง การรวมตัวของพื้นที่ในระดับตำบลและระดับจังหวัดที่มีเป้าหมายเพื่อร่วมสร้างพื้นที่ของตนเองให้เป็นตำบลน่าอยู่และจังหวัดน่าอยู่ โดยเครือข่ายฯ มีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ร่วมกัน การผลักดันให้เกิดนโยบายสาธารณะระดับตำบล เครือข่าย และจังหวัด รวมถึงการมีบทบาทหน้าที่ในการขับเคลื่อนและรณรงค์ให้มีการกระจายอำนาจให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและคืนอำนาจให้ชุมชน

² แหล่งเรียนรู้ หมายถึง จุดที่รวบรวมความรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของคนในตำบลอันอาจเกิดจากการรวมตัวขององค์กรชุมชนนโยบายของภาครัฐ หรือการร่วมกันระหว่างองค์กรชุมชนกับภาครัฐที่ตอบสนองต่อการแก้ปัญหาหรือการพัฒนาวัฒนธรรมในตำบลเพื่อนำสู่ชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่ โดยมีกระบวนการคิด การปฏิบัติการจริงมีการเรียนรู้และสั่งสมชุดประสบการณ์ในการพัฒนาด้วยตนเองจนได้รับการยอมรับจากประชาชนในพื้นที่ภาคีและหน่วยงานต่างๆโดยมีวิทยากรที่สามารถถ่ายทอด บอกเล่าประสบการณ์ให้กับผู้ที่เข้ามาเรียนรู้เพื่อให้นำความรู้ไปใช้ในพื้นที่ของตนเองได้รวมถึงจะต้องมีการบริหารจัดการแหล่งเรียนรู้ทั้งนี้แหล่งเรียนรู้จะครอบคลุมทั้งในตำบลศูนย์การเรียนรู้และตำบลเครือข่าย

ท้องถิ่น และทุกภาคส่วน ให้เข้ามามีส่วนร่วมบริหารจัดการและใช้ระบบการส่งข้อมูลข่าวสารและการวางระบบการติดต่อสื่อสารให้รับรู้ข่าวสารโดยทั่วถึงกัน ซึ่งเป็นองค์ประกอบที่สำคัญมากในการปฏิบัติการ หากตัวแทนและอาสาสมัครจากชุมชนเป็นเจ้าของที่ท้องถิ่นสามารถหนุนเสริมปฏิบัติการได้ดีขึ้น[1] จนได้รับการยอมรับจากประชาชนในพื้นที่[2] เพราะเมื่อเกิดเหตุการณ์ขึ้นในการอพยพและการจัดการควบคุมต่างๆ สำหรับการเผชิญสถานการณ์ฉุกเฉินก็สามารถมอบให้ตัวแทนและอาสาสมัครชุมชนเป็นผู้ดูแลได้

อย่างไรก็ดีจากการดำเนินงานที่กล่าวมาข้างต้น เครือข่ายร่วมสร้างชุมชนท้องถิ่นน่าอยู่ ยังมีความจำเป็นในการพัฒนางานด้านวิชาการหรืองานวิจัยสนับสนุนปฏิบัติการในพื้นที่เพื่อต่อยอดปฏิบัติการของแหล่งเรียนรู้โดยวิธีการวิเคราะห์และนำความรู้จากข้อมูลทางวิชาการหรืองานวิจัยมาสอบทานให้เห็นถึงผลลัพธ์และผลกระทบที่เกิดขึ้นในพื้นที่เพื่อร่วมกันสร้างความเข้มแข็งของชุมชน หาแนวทางช่วยลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพและลดปัจจัยด้านการลงทุนด้านการดูแลสุขภาพโดยชุมชนท้องถิ่น จึงจำเป็นต้องถอดบทเรียนแหล่งเรียนรู้เพื่อหาคำตอบว่า กระบวนการสร้างความเข้มแข็งของแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการภัยพิบัติของตำบลสุภาวะควรเป็นอย่างไร และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการสร้างความเข้มแข็งในการจัดการภัยพิบัติจะเกิดขึ้นเพื่อเป็นการถอดชุดความรู้จากประสบการณ์ของผู้ปฏิบัติการจริงได้เป็นแบบอย่างในการร่วมกันจัดการภัยพิบัติได้ในที่สุด

2. วัตถุประสงค์งานวิจัย

1. เพื่อถอดบทเรียนกระบวนการสร้างความเข้มแข็งของแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการภัยพิบัติของตำบลสุภาวะ
2. เพื่อวิเคราะห์ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการสร้างความเข้มแข็งในการจัดการภัยพิบัติ

3. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การจัดการภัยพิบัติ สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (สศช.) ได้ทำการศึกษาเบื้องต้น (In-House Report) เหตุการณ์ภัยพิบัติทางธรรมชาติกรณีต่างๆ ในหลายประเทศ เพื่อเปรียบเทียบขั้นตอนและ แนวทางการจัดการเตือนภัย การให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติและการฟื้นฟูบูรณะหลังการเกิดภัย พบว่า ภัยพิบัติที่เกิดขึ้นทุกกรณีแสดงให้เห็นว่า รัฐบาลและหน่วยงานภาครัฐไม่สามารถที่จะรับมือกับสถานการณ์ภัยพิบัติได้เพียงลำพัง[4] ขณะที่องค์กรสาธารณประโยชน์และอาสาสมัครเป็นกำลังสำคัญและมีส่วนอย่างมากที่ทำให้การระดมความช่วยเหลือมีประสิทธิภาพมากขึ้น[1][3] เนื่องจากหน่วยงานของรัฐซึ่งมีหน้าที่โดยตรง แม้จะมีอำนาจบังคับบัญชาชัดเจน แต่ความเป็นทางการทำให้เกิดความล่าช้า ปัจจัยส่งเสริมให้เกิดระบอบอาสาสมัคร ได้แก่ เหตุการณ์ภัยพิบัติที่รุนแรงและระบบสื่อสารโทรคมนาคมที่ทันสมัย ทำให้ประชาชนส่วนใหญ่มีความรู้สึกร่วมและต้องการมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือผู้ประสบภัย จนก่อให้เกิดความตื่นตัวในการทำงานอาสาสมัครอย่างมาก[4][5] อีกทั้งปัญหาและอุปสรรคของงานอาสาสมัคร ในเหตุการณ์ภัยพิบัติ มักพบว่า มีอาสาสมัครจำนวนมากเข้าไปในพื้นที่ประสบภัยโดยไม่มีระบบการจัดการที่มีประสิทธิภาพรองรับขาดระบบประสานงาน และการสื่อสารข้อมูล ไม่มีผู้มอบหมายงานหลัก ทำให้อาสาสมัครไม่ทราบว่าควรจะทำหน้าที่อะไร หรือช่วยเหลือใคร ในขณะที่เดียวกันอาสาสมัครแต่ละคนอาจไม่ได้รับการฝึกฝนเตรียมตัวมาก่อน[6][7]

จากการศึกษางานวิจัยหลายเล่มเห็นตรงกันว่า แนวทางการพัฒนาระบอบอาสาสมัครเพื่อการจัดการภัยพิบัติ รัฐควรให้การสนับสนุนทั้งอาสาสมัครที่มีการจัดตั้งโดยหน่วยงานของรัฐ และอาสาสมัครภาคประชาชนซึ่งมีการขยายตัวเพิ่มขึ้นอย่างมาก เพื่อให้อาสาสมัครสามารถมีบทบาทในทุกขั้นตอนของการจัดการภัยพิบัติ ดังนั้นจึงมีข้อเสนอแนะในการสนับสนุนงานอาสาสมัครส่งเสริมระบบงานอาสาสมัครของประเทศอย่างจริงจัง แม้ว่าเหตุการณ์ภัยพิบัติที่เกิดขึ้นในประเทศไทยที่ผ่านมาอาสาสมัครภาคประชาชนรวมทั้งหน่วยงานภาคเอกชนต่างๆ มีบทบาทที่สำคัญในการกู้ภัย การช่วยเหลือในภาวะฉุกเฉิน การค้นหาผู้รอดชีวิต และการช่วยเหลือส่งเคราะห์ผู้ประสบภัย โดยเป็นกำลังหนุนให้กับหน่วยงานของรัฐซึ่งมีกำลังเจ้าหน้าที่จำกัด อย่างไรก็ตาม ในภาวะฉุกเฉินที่เกิดความวุ่นวาย ขาดการสั่งการอย่างเป็นระบบการให้ความช่วยเหลือและประสานงานจึงเป็นไปได้โดยขาดการบูรณาการ[1][8][9] ซึ่งรัฐบาลควรวางระบบเพื่อพัฒนางานอาสาสมัครให้มีศักยภาพอย่างเต็มที่ และมีมาตรฐานตามหลักสากล สภาที่ปรึกษาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้มีข้อเสนอในยุทธศาสตร์การป้องกันภัยพิบัติและอุบัติภัยโดยเสนอให้รัฐต้องส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมทั้งกระบวนการอย่างแท้จริง[11] ซึ่งสอดคล้องกับประสบการณ์จากภาค

ธุรกิจในการช่วยเหลือสังคม พบว่า ภาคประชาสังคมมีบทบาทสำคัญเมื่อเกิดภัยพิบัติ ดังนั้น การส่งเสริมให้พนักงานที่มีจิตอาสาเข้าร่วมในการจัดการเกิดภัยพิบัติอย่างเป็นระบบจึงควรเป็นนโยบายขององค์กร[11][12]

"พลเมือง" ในระบอบประชาธิปไตย แตกต่างจากพลเมืองของระบอบอื่นที่พลเมืองจะมี "คุณสมบัติ" อย่างไร จะเป็นไปตามที่ผู้มีอำนาจประสงค์จะให้ เป็น ขณะที่ระบอบประชาธิปไตยเจ้าของอำนาจสูงสุดคือประชาชน ดังนั้น ประชาชนซึ่งเป็นเจ้าของอำนาจจึงกำหนดชีวิตตนเองได้ "ประชาชน" ในระบอบประชาธิปไตย จึงแตกต่างหลากหลายได้ เมื่อแตกต่างหลากหลายได้ จึงต้องเคารพซึ่งกันและกัน และใช้กติกาในการแก้ปัญหาจึงจะสามารถอยู่ร่วมกันและปกครองกันตามวิถีทางประชาธิปไตยได้ ดังนั้น "พลเมือง" ในระบอบประชาธิปไตย จึงหมายถึงสมาชิกของสังคมที่มี อิสรภาพ (liberty) และ พึ่งตนเองได้ (independent) ใช้สิทธิเสรีภาพโดยควบคู่กับความรับผิดชอบ เคารพสิทธิเสรีภาพของผู้อื่น เคารพความแตกต่าง เคารพหลักความเสมอภาค เคารพกติกา ไม่แก้ปัญหาด้วยความรุนแรง ตระหนักว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม ร่วมรับผิดชอบต่อสังคม มีจิตสาธารณะ และกระตือรือร้นที่จะรับผิดชอบหรือร่วมขับเคลื่อนสังคมและแก้ปัญหาหรือร่วมขับเคลื่อนสังคมและแก้ปัญหาสังคมในระดับต่างๆ ตั้งแต่ในครอบครัว ชุมชนจนถึงระดับประเทศ ระดับอาเซียน และระดับประชาคมโลก [10] "พลเมือง" ในระบอบประชาธิปไตยสามารถสรุปคุณสมบัติได้ 6 ประการดังต่อไปนี้ 1) มีอิสรภาพ (liberty) และพึ่งตนเองได้ (independent) ไม่อยู่ภายใต้การครอบงำของระบบอุปถัมภ์ 2) เคารพสิทธิผู้อื่น ไม่ใช้สิทธิเสรีภาพของตนไปละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น (ทั้งนี้ เป็นไปตามรัฐธรรมนูญมาตรา 28 ที่บัญญัติว่า "บุคคลย่อมใช้...สิทธิและเสรีภาพของตนได้เท่าที่ไม่ละเมิดสิทธิเสรีภาพของบุคคลอื่น") 3) เคารพความแตกต่าง มีทักษะในการฟัง และยอมรับความคิดเห็นที่แตกต่างจากตนเอง 4) เคารพหลักความเสมอภาค เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ของผู้อื่น และเห็นคนเท่าเทียมกันมองคนเป็นแนวระนาบ ไม่ใช่แนวตั้ง 5) เคารพกติกา เคารพกฎหมาย ใช้กติกาในการแก้ปัญหา ไม่ใช่กำลัง และยอมรับผลของการละเมิดกฎหมาย 6) รับผิดชอบต่อสังคม ตระหนักว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคม กระตือรือร้นที่จะรับผิดชอบและร่วมแก้ไขปัญหาสังคมโดยเริ่มต้นที่ตนเอง[14]

"ตำบลสุขภาวะ" คือ กลไกในการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่น ผ่านกระบวนการพัฒนาระบบการจัดการตนเองของชุมชนท้องถิ่นสู่การเป็นตำบลน่าอยู่ที่ดีขึ้น เน้นที่การเสริมพลังความร่วมมือให้องค์กรหลักในชุมชนทำบทบาทหน้าที่ของตนได้อย่างเต็มศักยภาพ อันมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้เชื่อมประสานให้เกิดการพัฒนาแนวทางการจัดการกับเงื่อนไขการดำเนินชีวิตและคุณภาพชีวิตของประชาชนทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ วัฒนธรรม การศึกษาและเรียนรู้ และด้านสุขภาพ จนเกิดเป็นระบบสนับสนุนการปฏิบัติการต่างๆ ขององค์กรหลัก แกนนำ กลุ่มและเครือข่ายของประชาชน ซึ่งส่งผลให้มีผู้นำ – แกนนำที่มีทักษะในการจัดการชุมชนตนเอง มีศักยภาพในการสร้างและนำใช้ความรู้ที่เกิดจากการปฏิบัติการที่ได้ผลดีของชุมชนโดยชุมชน เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และขับเคลื่อนกระบวนการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนท้องถิ่นอย่างเป็นพลวัตรควบคู่ไปกับการปฏิบัติการจริงอย่างต่อเนื่อง

4. ระเบียบวิธีการวิจัย

ผู้ให้ข้อมูลหลัก คือแกนนำแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการภัยพิบัติของตำบลสุขภาวะเฉพาะที่ศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัย องค์การบริหารส่วนตำบลวังใหม่ อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี ผู้ให้ข้อมูลรองคือ ผู้นำภาคท้องถิ่น ผู้นำภาคท้องที่ (กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน) อาสาสมัครกู้ชีพกู้ภัย แกนนำภาคประชาชน จำนวน 40 คน ที่เกี่ยวข้องกับศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แนวคำถามในการสัมภาษณ์ สทนากลุ่ม การสังเกตแบบมีส่วนร่วมและไม่มีส่วนร่วม มีการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา วิเคราะห์เรื่องราว และวิเคราะห์แบบเปรียบเทียบเมตริกซ์

5. ผลการศึกษา

พบว่า

ส่วนที่ 1 บริบทของตำบลวังใหม่ อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี เป็นพื้นที่รับน้ำ น้ำท่วมถึง และรองรับน้ำไหลหลากเมื่อยามฝนตกหนัก จากสถานการณ์ดังกล่าวเป็นเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างซ้ำซาก ทำให้คนในตำบลวังใหม่ได้เห็นความสำคัญและรวมตัวกันค้นหาสมาชิกอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนและหน่วยกู้ชีพ (EMS / OTOS) ที่มีจิตอาสาในตำบลมาช่วยกัน อีกทั้งจากสภาพปัญหาต่างๆในพื้นที่อัตรากำลังของเจ้าหน้าที่ตำรวจไม่เพียงพอในการรักษาความสงบ

เรียบร้อยให้แก่ประชาชน และนโยบายส่งเสริมการมีส่วนร่วมภาคประชาชนในการรักษาความสงบความปลอดภัยในชุมชน รัฐบาลจึงมีนโยบายสร้างอาสาสมัคร เพื่อทำงานร่วมกับตำรวจในพื้นที่ในการสอดส่องดูแลรักษาความสงบในชุมชน ซึ่งต่อมาได้รับสมัครอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือน (อปพร.) และจัดตั้งศูนย์อปพร.ขึ้น เพื่อตอบสนองต่อนโยบายของกระทรวงมหาดไทย โดยมีบทบาทหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย รักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินให้แก่ประชาชนในพื้นที่

ในปี พ.ศ.2547 จึงเกิดการรับสมัครบุคคลที่มีจิตอาสาจำนวน 121 คน และจัดฝึกอบรมให้แก่ผู้มีจิตอาสา ทำให้เกิดอาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนขึ้น และด้วยนโยบายของนาย อดิ.วังใหม่ นั้นต้องการที่จะเพิ่มศักยภาพ ของ อปพร. เพื่อที่จะดูแลช่วยเหลือประชาชน และป้องกันภัยต่างๆ จึงได้มีการกำหนดบทบาทและหน้าที่ของ อปพร.ไว้อย่างชัดเจนเกี่ยวกับการช่วยเหลือ สนับสนุน และปฏิบัติหน้าที่ในการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย และด้วยประชาชนส่วนใหญ่ในตำบลวังใหม่ มีจิตอาสา ตำบลวังใหม่จึงมีจิตอาสาเพียงพอต่อการให้บริการแก่ประชาชน

ต่อมาในปี พ.ศ. 2551 มีการจัดตั้งกองทุนสวัสดิการให้กับสมาชิก อปพร.จากการทำงานของกลุ่ม อปพร. นั้นได้ประสบความสำเร็จอย่างต่อเนื่องจากประชาชนในตำบลวังใหม่นั้นให้การสนับสนุนเป็นอย่างดี แต่มีสมาชิกบางกลุ่มที่มีความเดือดร้อนเรื่องการเงิน และได้มีการกู้ยืมเงินนอกระบบมาใช้เป็นจำนวนมากเนื่องจากมีดอกเบี้ยในการกู้ยืมนั้นค่อนข้างสูง ทำให้สมาชิกเป็นหนี้เป็นสินกันเป็นจำนวนมาก ทั้งนี้ นายกฤษ กิจอุดม จึงมีความคิดที่จะมีการรวมกลุ่มกันเพื่อที่จะจัดตั้งสวัสดิการกลุ่ม อปพร. ขึ้นเพื่อที่จะใช้เป็นสวัสดิการของกลุ่มต่อไป ทั้งนี้เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของสมาชิกในกลุ่มต่อไป ซึ่งจากการดำเนินงานดังกล่าวของกลุ่มทำให้แก้ไขปัญหาต่างๆ ได้เป็นอย่างดี

พ.ศ. 2554 สภาพแวดล้อมในการปฏิบัติงานภายในศูนย์เดิมไม่เอื้อต่อการให้บริการ เนื่องจากการทำงานของกลุ่ม อปพร.นั้นได้มีรูปธรรมอย่างเด่นชัดมากขึ้น ประกอบกับพื้นที่ในการทำการของศูนย์อปพร.นั้น อยู่ในที่ทำการอบต.วังใหม่ จึงไม่สะดวกต่อการให้บริการต่อประชาชน เพราะนอกจากอปพร.วังใหม่นั้นจะทำหน้าที่ป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแล้ว ยังมีหน่วยกู้ชีพ (EMS/OTOS) ขึ้นมาอีกด้วย จึงไม่ค่อยสะดวกมากนักในการปฏิบัติงาน จากนั้นนายกองค์การบริหารส่วนตำบลวังใหม่จึงได้เล็งเห็นถึงความสำคัญของการเพิ่มศักยภาพในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ในศูนย์ อปพร. อดิ.วังใหม่จึงทำการก่อสร้างศูนย์อปพร. แห่งใหม่ขึ้นพร้อมจัดตั้งเป็น “ศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยตำบลวังใหม่” เพื่อที่จะเพิ่มศักยภาพในการให้บริการประชาชนและสร้างความเป็นพลเมืองของประชาชนในตำบลวังใหม่ที่ละน้อยจนเพิ่มมากขึ้นในปัจจุบัน

บริบทของศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัย องค์การบริหารส่วนตำบลวังใหม่ อำเภอนายายอาม จังหวัดจันทบุรี เป็นกลุ่มพลังชุมชนท้องถิ่นที่มีแนวคิดการทำงานแบบจิตอาสา เน้นการสร้างและรวมกลุ่มคนให้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาตำบลทั้งในด้านการดูแลสุขภาพอนามัย การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเพื่อความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน พัฒนาคุณภาพชีวิตของประชาชนในพื้นที่และสร้างการเข้าถึงบริการ โดยเฉพาะอย่างยิ่งการสนับสนุนสนับสนุนและสร้าง “อาสาสมัครการจัดการภัยพิบัติ” เพื่อให้มีกำลังพลเมืองในการจัดตั้ง “ศูนย์การจัดการภัยพิบัติประจำตำบล” แบบบูรณาการภายใต้การมีส่วนร่วมของท้องถิ่นและท้องถิ่น “ศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยตำบลวังใหม่” ถือว่าเป็นบทพิสูจน์ที่กระบวนการหล่อหลอมความเป็นพลเมืองของชุมชนท้องถิ่นให้เห็นความสำคัญของการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และทำให้เห็นแนวทางการบูรณาการร่วมกับแหล่งเรียนรู้อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนและหน่วยกู้ชีพ (EMS / OTOS) ซึ่งภารกิจของการจัดการภัยพิบัติเป็นหน้าที่หนึ่งในการทำหน้าที่บรรเทาความเดือดร้อนของประชาชนในตำบลวังใหม่อย่างแท้จริง

ส่วนที่ 2 กระบวนการสร้างความเป็นพลเมืองของแหล่งเรียนรู้เกี่ยวกับการจัดการภัยพิบัติของตำบลสุขภาวะ เป็นการวิเคราะห์เปรียบเทียบและตีความการปฏิบัติเพื่อจัดการภัยพิบัติของอาสาสมัครประจำตำบลที่มีพื้นฐานของจิตใจที่คิดจะช่วยเหลือผู้อื่น มีผู้นำที่เก่งกาจจัดการ ประชาชนมีจิตอาสา รวมถึงวิเคราะห์กระบวนการจัดการของศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัย และสร้างความเป็นพลเมืองในการจัดการภัยพิบัติของตำบล ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1 “กระบวนการจัดการสู่ความเป็นพลเมือง” ศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยตำบลวังใหม่ สร้างความเป็นพลเมืองให้เกิดขึ้นแก่คนตำบลวังใหม่ ด้วยการมี “ผู้นำ” ที่เป็นต้นแบบของการสร้างมีส่วนร่วม นาย อดิ.วังใหม่ปลุกฝังและสร้างจิตสำนึกต่อบทบาทหน้าที่ในความรับผิดชอบของตนเองในการดูแลรับผิดชอบประชาชนในตำบล เน้นการสร้างการมีส่วนร่วมให้ความสนใจและเอาใจใส่ต่อความปลอดภัยของชุมชนและประชาชนประการสำคัญหากขาดสิ่งๆ ที่เรียกว่า “จิตอาสา” จึงทำให้สมาชิกร่วมกันดำเนินการ ประชาชนในตำบลวังใหม่มีความเป็นจิตอาสาสูงเมื่อต้องการความช่วยเหลือทุกคนต่างจะร่วมใจกันระดมประสพการณ์ ร่วมแรงร่วมใจ ซึ่งถือเป็นหัวใจสำคัญของการทำงานในรูปแบบการมีส่วนร่วม ทั้งนี้เนื่องมาจากทางศูนย์ อปพร. ได้มีการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องทั้งในอดีตจนถึงปัจจุบัน และประสพการณ์ของอาสาสมัครที่มาจาก

ภาคประชาชน ซึ่งเป็นสมาชิกตั้งแต่เริ่มก่อตั้งจนกระทั่งถึงร่วมกับการจัด “การแลกเปลี่ยนประสบการณ์จากสมาชิกรุ่นเก่าสู่สมาชิกรุ่นใหม่” ก็ถือเป็นการสร้างความเป็นพลเมืองอีกทางหนึ่งด้วย

2.2 กระบวนการสร้างการมีส่วนร่วม “ศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยตำบลวังใหม่” สะท้อนภาพของการเป็นศูนย์การจัดการภัยพิบัติประจำตำบล ที่สร้างจากการมีส่วนร่วมแบบบูรณาการภายใต้การมีส่วนร่วมของท้องถิ่นและท้องถิ่นและผ่านการสร้างการมีส่วนร่วมจากหลายภาคส่วน ได้แก่ คณะกรรมการดำเนินงานศูนย์ อปพร. ที่มาจากหลายฝ่าย การมีส่วนร่วมขององค์กรจากภายนอกพื้นที่ ที่หนุนเสริม เป็นที่ปรึกษา เช่น สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดจันทบุรี รวมทั้งการเปิดกว้าง โดยการเปิดรับสมาชิกซึ่งมีจิตอาสาเพื่อเข้ารับการอบรมเป็น อปพร. ซึ่งถือเป็นการมีส่วนร่วมจากภาคประชาชนอย่างแท้จริงและยังมีการรับฟังข้อเสนอแนะ ปัญหาต่างๆ นำไปเป็นแนวทางในการปรับปรุงพัฒนาการปฏิบัติงานการจัดการภัยพิบัติ ซึ่งถือเป็นเงื่อนไขสำคัญประการหนึ่ง โดยเฉพาะอย่างยิ่ง การพัฒนาศักยภาพอย่างต่อเนื่องของสมาชิก โดยการฝึกอบรมการฝึกซ้อมการปฏิบัติจริง การฝึกซ้อมปฏิบัติการจราจร เพื่อเป็นการเสริมสร้างทักษะในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพและทำให้อปพร.เกิดความเชี่ยวชาญ และความมั่นใจในการทำงานเปิดบริการดูแล ป้องกันภัย ช่วยเหลือการจัดการภัยพิบัติให้กับคนในชุมชน ตลอด 24 ชั่วโมง จึงมีศูนย์การจัดการอยู่ที่ อบต. วังใหม่ และจัดกลุ่มอาสาประจำการคอยให้ความช่วยเหลือ ผลิตเปลี่ยนหมุนเวียนกันอย่างต่อเนื่องตลอดเวลา นอกจากนั้นกระบวนการสร้างความเป็นพลเมืองยังเกิดขึ้นจากการที่แต่ละหมู่บ้านมีผู้ใหญ่บ้านให้การสอดส่องดูแล นำความทุกข์ร้อนของชาวบ้านมาร่วมเสนอหาทางแก้ไขในที่ประชุมตามวาระการประชุมทุกสิ้นเดือน ถ้าหากว่าหมู่บ้านใดมีปัญหาเร่งด่วนที่ต้องรับการแก้ไข ทาง อบต.รวมทั้งคณะกรรมการทุกคนก็ระดมกำลังเพื่อให้การช่วยเหลืออย่างทันที่ เพื่อขับเคลื่อนกระบวนการสร้างการมีส่วนร่วมและเกิดการเป็นเจ้าของในการทำงานร่วมกัน

2.3 กระบวนการสร้างการเรียนรู้ การเรียนรู้ของ “ศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยตำบลวังใหม่” เกิดขึ้นจากการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ของตนเอง เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ร่วมของคนในพื้นที่บนปัญหาจริงในเรื่องการจัดการภัยพิบัติที่ประชาชนเกิดความเดือดร้อน และจากประเด็นปัญหาต่างๆที่ทาง “ศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยตำบลวังใหม่” สามารถให้การช่วยเหลือได้ ซึ่งการเรียนรู้ดังกล่าวทำให้เกิดการส่งมอบประสบการณ์และค้นหาแนวทางการแก้ไขปัญหาต่างๆได้ด้วยตนเอง อีกทั้งจากกระบวนการประเมินชุมชนแบบเร่งด่วนเชิงชาติพันธุ์วรรณาทำให้ตำบลวังใหม่ได้มีการถอดบทเรียนและประสบการณ์ของ “ศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยตำบลวังใหม่” อีกครั้งเป็นรูปธรรมและสะท้อนให้เห็นวิถีคิด วิธีการทำงาน วิธีการสร้างควมมีจิตอาสาในการจัดการภัยพิบัติและปัญหาต่างๆร่วมกันของคนในตำบล

2.4 กระบวนการสร้างผลประโยชน์ในตำบล “ศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยตำบลวังใหม่” นับว่าสร้างประโยชน์แก่ประชาชน ทำให้ประชาชนและอาสาสมัครทั้งหลายได้เข้าถึงปัญหาอย่างแท้จริง เนื่องจากประชาชนจำนวนหนึ่งของ อบต. วังใหม่ เป็นกลุ่มผู้สูงอายุ และบางส่วน ไม่มียานพาหนะเป็นของตนเอง จึงไม่สามารถที่จะเดินทางไปสถานพยาบาลได้ทันที่หรือเมื่อเกิดภัยพิบัติไม่สามารถช่วยเหลือตนเองได้ หรือเมื่อมีการเจ็บป่วยฉุกเฉินไม่สามารถจัดการปัญหาได้

ดังนั้นทาง “ศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยตำบลวังใหม่” จึงได้มีการเข้ามาช่วยเหลือทางด้านนี้นับว่าเป็นการแก้ไขปัญหาดังกล่าวได้เป็นอย่างดีประชาชนได้รับความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินและร่วมกันจัดการภัยพิบัติและสามารถแก้ไขปัญหาด้านการรักษาความสงบเรียบร้อยในชุมชน มีการป้องกันเหตุร้าย โดยอปพร.มีการออกตรวจบ้านพัก ในครัวเรือนต่างๆ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาอาชญากรรม มีการป้องกัน โดยจัดให้มีการจัดหาชุดตรวจปัสสาวะ จุดสกัด การปราบปราม เพื่อคุ้มครองจับบุคคลกลุ่มเสี่ยงโดยร่วมกับตำรวจ, เจ้าหน้าที่อปพร. เพื่อไม่ให้มีการระบาดของยาเสพติดในชุมชน เป็นต้น ด้านความปลอดภัยทางถนน การจัดการจราจร โดยอำนวยความสะดวกโดยจัดการจราจรในโอกาสพิเศษต่างๆ เช่น งานแข่งขันกีฬาตำบล งานศพ งานมงคลสมรส งานบวช งานโรงเรียน งานวัด เป็นต้น ด้านป้องกันสาธารณภัยช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อน เช่น ทำการกำจัดวัชพืชเพื่อเป็นแนวกันไฟเพื่อไม่ให้ไฟลุกลามเข้าใกล้บ้านเรือนประชาชน เป็นต้น

ส่วนที่ 3 ผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการสร้างความเป็นพลเมืองในการจัดการภัยพิบัติ โดยวิเคราะห์แล้วพบว่า ความเป็นพลเมืองในการจัดการภัยพิบัติของ “ศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยตำบลวังใหม่” สามารถลดปัจจัยเสี่ยงทางด้านสุขภาพที่เกิดขึ้นได้ เช่น

3.1 ด้านการลงทุนด้านสุขภาพ ทางองค์การบริหารส่วนตำบลวังใหม่เห็นความสำคัญในการสื่อสารของศูนย์ฯ จึงได้มีการจัดระบบสื่อสารและการแลกเปลี่ยนข่าวสาร โดยใช้วิทยุสื่อสารผ่านระบบใช้รหัสเชื่อมประสานกับโรงพยาบาลอำเภอและจังหวัดเพื่อความรวดเร็วในการสั่งการ และช่วยเหลือบรรเทาทุกข์แก่ประชาชน การใช้โทรศัพท์ มีการจัดประชุมเพื่อซักซ้อมทำความเข้าใจในการปฏิบัติงานร่วมกันเป็นประจำทุกเดือน การพบปะพูดคุยเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทั่วพื้นที่เพื่อประชาสัมพันธ์การทำงาน การทำความเข้าใจกับประชาชนในพื้นที่ การสื่อสารข่าวสารข้อมูลจากศูนย์ อปพร. ที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชน เป็นต้น

นอกจากนี้ยังมีการจัดตั้งสวัสดิการของศูนย์ฯขึ้นมาเพื่อบรรเทาปัญหาในเรื่องของการติดหนี้ในระบบ และมีการจัดสวัสดิการให้แก่ครอบครัวของสมาชิก จากการจัดตั้งทำให้สมาชิกมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้นเป็นอย่างมาก และยังได้รับการสนับสนุนจากกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลวังใหม่ และสถาบันการจัดการเงินทุนชุมชนเป็นอย่างดีอีกด้วยในเรื่องของการให้ความรู้ในการบริหารจัดการของสวัสดิการของ อปพร. เพื่อที่จะเสริมสร้างศักยภาพในการบริหารจัดการของกลุ่มต่อไป

3.2 ด้านการออกกำลังกาย มีการเตรียมความพร้อมก่อนการปฏิบัติการช่วยเหลือคนอื่นอาสาสมัครป้องกันภัยตำบลวังใหม่จะมีการออกกำลังกายร่วมกันเพื่อสร้างให้ร่างกายของอาสาสมัครแข็งแรง เช่น การเล่นฟุตบอล การวิ่ง ฯลฯ ซึ่งนอกเหนือจากการออกกำลังกายยังทำให้อาสาสมัครป้องกันภัยตำบลวังใหม่ได้ชวนประชาชนอื่นๆมาร่วมออกกำลังกายร่วมกัน

3.3 ด้านการจัดการภัยพิบัติและลดอุบัติเหตุอาสาสมัครป้องกันภัยตำบลวังใหม่มีการปฏิบัติหน้าที่อย่างสม่ำเสมอในลักษณะของการเฝ้าระวัง ป้องกัน ช่วยเหลือ และฟื้นฟูยามเมื่อเกิดเหตุการณ์ภัยพิบัติจากกระแสน้ำไหลหลากและน้ำท่วม

3.4 ด้านการเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนอาสาสมัครป้องกันภัยตำบลวังใหม่เป็นวิทยากรในการให้ความรู้แก่เด็กๆ ในโรงเรียนและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเรื่องของภัยพิบัติต่างๆที่อาจจะเกิดขึ้นกับตนเองและผู้อื่นอย่างสม่ำเสมอ รวมถึงกระบวนการซ่อมแผนจะช่วยให้เด็กและเยาวชนได้เห็นแบบอย่างในการทำงานของ “ศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยตำบลวังใหม่”

3.5 ด้านการดูแลสุขภาพเมื่อมีอาสาสมัครป้องกันภัยตำบลวังใหม่ในการดูแลสุขภาพของประชาชนในตำบลวังใหม่ ทำให้ประชาชนในตำบลได้รับการดูแลทั้งยามเกิดภัยพิบัติและปัญหาด้านสุขภาพอื่นๆ เช่น ฟันหมอกวันตามสถานที่ต่างๆในตำบลเพื่อที่จะกำจัดลูกน้ำยุงลาย ให้การช่วยเหลืออพยพขนย้ายยามเกิดภัยพิบัติ มีการแจ้งเตือนเมื่อมีเหตุการณ์น้ำป่าไหลหลากยังบ้านที่เป็นจุดเสี่ยง มีการเยี่ยมเยียนภายหลังจากการที่เหตุการณ์สงบและช่วยฟื้นฟูสภาพบ้านหรือสิ่งแวดล้อมให้กลับคืนเสมือนเดิม เป็นต้น

6. บทสรุป

กลไกการสร้างความเป็นพลเมืองของการจัดการภัยพิบัติประจำตำบลสุขภาวะคือ ผู้หน้าที่เก่งด้านการจัดการ เข้าใจบริบทธรรมชาติของการเกิดภัยพิบัติในพื้นที่ เน้นการคิดการท่าแบบมีส่วนร่วมเพื่อปลูกฝังความมีจิตอาสาในประชาชนทุกกลุ่มวัย รวมถึงการสร้างการเรียนรู้แบบรุ่นต่อรุ่นจะสานต่อความคิดในการเป็นพลเมืองที่ยั่งยืนได้ ซึ่งมีสอดคล้องกับแนวคิด “พลเมือง” ที่เน้นให้พึ่งตนเอง [1][8][14] อย่างไรก็ตามจากการวิเคราะห์พบว่า ปฏิบัติการของแหล่งเรียนรู้การจัดการภัยพิบัติสามารถสร้างผลลัพธ์ที่ช่วยลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพได้บนเงื่อนไขของการปรับวิถีคิดในการทำงานเพื่อสังคม มุ่งมั่นทำกิจกรรมที่เชื่อมโยงเรื่องราวอื่นๆให้เกิดขึ้นอย่างสม่ำเสมอต้องมีพื้นฐานการมองเห็นใจเขาใจเรา มีจิตอาสา[7][10][12] และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเห็นความสำคัญจึงเน้นการจัดบริการดูแลช่วยเหลือ สนับสนุนระบบการสื่อสาร และสนับสนุนงบประมาณการลงทุนด้านสุขภาพเพื่อจัดการภัยพิบัติได้ในอนาคต

7. ข้อเสนอแนะ

1. ควรจัดทำหลักสูตรการอบรมเชิงปฏิบัติการเพื่อจัดการความเป็นพลเมืองของการจัดการภัยพิบัติ
2. ควรนำผลการศึกษาไปจัดกระบวนการขับเคลื่อนเชิงนโยบายสาธารณะการจัดการภัยพิบัติประจำเครือข่ายตำบลสุขภาวะ
3. ควรทำการศึกษาแนวทางการส่งเสริมการลดปัจจัยเสี่ยงด้านสุขภาพที่เกิดขึ้นในด้านการจัดการภัยพิบัติ

8. บรรณานุกรม

- [1] กิตติพงศ์ อุบลสะอาด และคณะ. 2550. บทเรียนการบรรเทาภัยพิบัติ สถานการณ์อุทกภัยน้ำท่วมโคลนถล่มอำเภอลับแล และการพัฒนาแผนบรรเทาภัยพิบัติที่มสาธารณสุขอำเภอลับแล. วารสารวิจัยระบบสาธารณสุขปีที่ 1 ฉบับที่ 2 (ก.ค.- ก.ย.)
- [2] ทวีดา กมลเวช. 2554. คู่มือการจัดการภัยพิบัติท้องถิ่น. กรุงเทพฯ : สถาบันพระปกเกล้า

- [3] <http://info.thaihealth.or.th/taxonomy/term/4897>. ศูนย์เรียนรู้สุขภาวะ. สืบค้น 9 กุมภาพันธ์ 2556.
- [4] สำนักงานพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. 2554. รายงานเบื้องต้นการจัดการภัยพิบัติและการฟื้นฟูบูรณะหลังการเกิดภัย กรณีศึกษาไทยและต่างประเทศ. กรุงเทพฯ.
- [5] สภากาชาดไทย. 2553. คู่มืออาสาสมัคร สภากาชาดไทย, สภากาชาดไทย : กรุงเทพฯ,
- [6] ไมตรี สุทธวรรณ. 2554. CSR กับการจัดการสาธารณภัยบนพื้นที่ขนาดใหญ่จากภัยพิบัติในอาเซียน. กรุงเทพฯ.
- [7] ศรีวัฒนา บุรวิศิษฐ์ .2552. ความพึงพอใจและบทบาทขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน ในการจัดการภัยพิบัติ กรณีศึกษาโครงการหนึ่งตำบลหนึ่งทีมกู้ชีพกู้ภัย จังหวัดอุบลราชธานี. สำนักวิทยบริการ, มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี.
- [8] Gould, Charls W., 2009.The Right of Housing Recovery after Natural Disaster. *Harvard Human Rights Journal*.Vol.22,
- [9] <http://www.ryt9.com/s/ryt9/27989>. ยุทธศาสตร์การป้องกันภัยพิบัติและอุบัติภัย. สืบค้น ณ 9 กุมภาพันธ์ 2556.
- [10] http://www.moe.go.th/moe/th/news/detail.php?NewsID=22721&Key=news_research การศึกษาความเป็นพลเมือง. วรากรณ์ สามโกเศศณ. สืบค้น 9 กุมภาพันธ์ 2556.
- [11] <http://www.codi.or.th/index.php/news/documentary-communities-news/42-2009-09-22-05-47-57/1760-2011-11-14-10-46-46>. จัดการภัยพิบัติแบบมีส่วนร่วม บูรณาการ ครบวงจร ข้อเสนอของ ไพบูลย์ วัฒนศิริธรรม .
- [12] www.healthstation.in.th/news/news.php?newsid=181. 14 จังหวัดภาคใต้ ถกมติขาคเลื่อนเร่งหาเสียงร่วมขงสมัชชาฯ ชาติ ชูวาระหลัก “จัดการภัยพิบัติ”(ไอเดีย กลิ่นใต้ ระหว่างวันที่ 13-15 มกราคม 2555 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต ศูนย์ตรัง อ.เมือง จ.ตรัง) สืบค้นเมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2556
- [13] Ronald John Hy and William L.Waugh, Jr. (1990). “The Function of Emergency Management” in *Handbook of Emergency Management Programs and Policies Dealing with Major Hazards*, eds. William L. Waugh, S.R. and Ronald John Hy. New York: Greenwood Press, 1990.
- [14] <http://www.thaiciviceducation.org/index.php/aboutus/common-principle/characteristics> การศึกษาเพื่อสร้างความเป็นพลเมืองในระบบประชาธิปไตยของไทย. สืบค้นเมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ 2556